

EUSKARAREN JURILINGUISTIKA: ALOR BERRIA OTE?

1.- SARRERA: LINGUISTIKA JURIDIKOTIK JURI- LINGUISTIKARA

Tituluak bestera eramaten badu ere, barnean dauka horrek esangurarik nabariena, alegia, gure gizartean sarri-sarri azalarazten diren kontu batzuen ikerketa sistematikoarena.

Hainbatez, euskararen inguruan maiz entzuten dira jarraikoak: elebitasun ofiziala, itzulpengintza, terminologia juridiko eta administratiboa... Beharbada, inguruko hizkuntza normalizatuetan baino ugariagoak dira gure artean horiek. Izan ere, euskara moduko hizkuntza batean, erro-errotik dago baldintzatuta hamaikatxo prozesuren bilakaera. Agerikoa da horien artean sartzen direla, bete-betean, euskararen ofizialtasunak sortzen dituenak hizkuntzaren alorrean.

Hizkuntza-ofizialtasunaren eraginez, zuzenbidea eta linguistika elkar gurutzatu eta josi egiten dira, eremu bakarrekoak baino, eremu bikoak diren arloetatik hainbatetan. Egia esan, bi-bitako bidea egin dute bi diziplina horiek azken urteetan, bitzuotan baita begien bistakoa gizartean ari diren errealitate batzuk euren barruan hartzeko asmoa.

Juristak, batez ere herri elebidunetan, kezkatu datoz, hizkuntzen artekoak zuzenbidearen mailan sortzen dituen gai korapilatsu eta konpongaitzez. Orainsu arte herrien arteko zuzenbidearen aztergai zirenak egun estatu barruko autu-mautuak ere badira, testuen interpretazio juridikoak, esanahiak eta ondorioak zehaztu nahian.

Linguistek, aldiz, gertuago dute osterantzeko galdera, linguistika klasikotik harago eramaten dituen eta hizkuntzalaritzaren barrutira, besteak beste, diziplinen artekotasuna erakarri duena, dela soziolinguistikan, dela bestelako jakintzetan.

Zer non egoki zertzeko, ukazina da linguistika, gero eta gehiago, lagungarri duela zuzenbideak, bion arteko uztardura ere bazterrezina dela lurralde anitzetan.

Uztardura hori, zernahi gisaz, modu eta molde askotan plazaratu da. Ezaguna da, hortaz, eremu frantsesean erabili den *Linguistique juridique* esapidea edo ingelesez iragarri den *Language of the Law*. Horien barnean ere, azpiarlo anitz sortu dira, batik bat, Estatu Batuetan, bertan garatu baita azken urteetan harako diziplina bereizi eta beregaina, *Forensic Linguistics* izendaziopean, hizkuntza, antolakuntza juridikoa eta auzitegien hizkuntza-jarduna nondik norakoak ikertzeko. Bide beretik etorri dira hizkera juridikoa errazteko ahaleginak, *Plain English* bultzadaren eraginez.

Halakoek, betiere, bibliografia ugaria sortu dute, eta, egun, inoiz ez bezalaxe, adituak badu eskuen artean funts bibliografiko ganorazkoa, linguistika eta zuzenbidea lotzen dituzten esparru horien luze-zabala egoki aztertzeko.

Kontua, alabaina, bestetik dator, hau da, lehen esandako bi diziplinen artekotasuna nondik bidera eta gauza daitekeen horretatik. Hogeigarren mendeak ekarri digu zuzeneko lekukotza, hizkuntzalaritza klasikoan mugak hautsi eta diziplina berrien sorrerarena nolakoa izan den jakiteko. Egun ere, puri-purian dago, gorago aipatu den legez, soziolinguistikaren alorra, hizkuntzak

gizartean duen kokatzea eta lekutzea ikuspegi eta ikusmolde askotatik arakatzen duena.

Moldeak molde, jurilinguistikak ere gero eta ozenago aldarrikatzen du bere premia, gero eta bistarago baita juristen eta hizkuntzalarien arteko elkarlana, hala hizkuntza normalizatueta, nola eremu urrikoetan, hain zuzen ere, jokoan dagoenean hizkuntza baten gaitze- eta doitze-prozesua. Hartara, hizkuntza hori normalizatzetik dagoenean, gizartean izan ohi dituen eremu urriak gaintitu nahi dituzenean, edota erabilera normalizatu batean zuzenbidearen eginkizunak bete behar dituzenean, ofizialtasun-esparru berriak ekarriko du ordu arte izendatu gabe zuten antolakuntza edo ordenamendu juridikoaren eramaile izatea. Horretarako, buruen-buruenik ere, hizkuntza horrek bere ondarean dituen baliabide linguistikoak erabili beharko ditu. Aurrekoen osagarri, berak berez edota hizkuntza-plangintzaren bidez sortzen dituenak ere. Bide bertsukoa, beraz, aspaldikoen zein oraingokoen ezinbestekotasuna, hizkuntza horren corpus juridiko egoki baten osaeran.

Ohar bekio, bestalde, horren esanahiari eremu urriko hizkuntzetan. Halakoetan, (euskaraz, kasurako) jurilinguistika baten formulazioak nahitaz jakin behar du zer dagoen jokoan eta nondik bideratu eginahalak. Hori da, izan ere, lerro hauen helburua, alegia, euskararen jurilinguistika baten formulazioa egiteko oinarriak ezarri, euskararen ofizialtasunarentzat onuragarri eta erabilgarri izan daitekeena. Esan gabe doa horretan euskal juristak edo adituak (itzultzaile, terminologo, teknikari...) izan dezakeen jakin-mina, horra bideratzen baitira, egunero-egunero, lagun askoren nekeak eta lanbideak.

2.- ELEAK ETA SISTEMA JURIDIKOAK: EGITURAK ETA GURUZBIDEAK

Edozein modutan ere, badira, juristen eta hizkuntzalarien arteko tirabirak eta liskarrak juristak, oro har, hizkuntzalarien esku-sartzearen aldekoak ez baitira izan, eta, hizkuntzalariak, oraintsu arte, zuzenbidearen inguruko hizkuntza-kezka larregirik erakutsi ez dutelako.

Batera zein bestera, egun badira egiteko eta eginkizun berriak, bi esparruetako adituen ekarriak premiazkoak dituztenak. Apartera joan gabe, terminologia-bilduma, lexikografia-lanak, hiztegi, testu eta agiritegien berriztatzeak, legeen eta bestelako testu juridikoen koerredakzioa, edo, argi dago, legearen beraren interpretazioa egiteko tresna eragingarriak sortzea.

Aurrekoa agerikoa bada ere, are nabariagoa da horren eragina, egitura hori elebitasunaren testuinguruan gertatzen bada. Zer esanik ez, elebitasun horri eransten bazaio bijuridismoa, alegia, estatu edo lurralde batean bi sistema juridiko batera indarrean egotea. Horra, bestalde, ardatz nagusi batzuk erabili beharra. Lehen-lehena, hizkuntza eta kulturarena; bigarrena, sistema juridikoarena.

Molde beretik ere, tipologia ezartzeko baliabideak: elebakartasun ofiziala eta sistema juridiko bakarra, esaterako, Frantzian; elebitasun ofiziala eta bi sistema juridiko, adibidez, Canadian (ingeleza eta frantsesa, hizkuntzak; *Common Law* eta *Droit Civil*, sistema juridikoak); elebitasun edo eleaniztasun ofiziala eta sistema juridiko desberdinak, kasurako, Indian. Hizkuntzen eta sistema juridikoen elkar gurutzatze horren ondorioz, jurilinguistikaren lana gero eta korapilatsuagoa gerta daiteke, sistema juridiko bakoitza zein hizkuntzatan adierazi behar den zehazteko, edo historian zehar hizkuntza batez adierazi den sistema juridikoa beste hizkuntza batez gizarteratzeko, holanola, Canadian sortu den *Common Law en français*, betidanik ingelesez adierazi den sistema juridikoaren kategoriak eta kontzeptuak frantsesez bideratzeko.

Ikuspegi horrek berez du hurbilketa berria testu juridikoaren aurrean, testu juridiko hori ez baita, orain arte bezalaxe, zerbait estatiko eta egonkorra, erabat dinamikoa baino. Testu juridiko horren azterketan (elebakar zein elebidunean), batera datoz, testu horren letra eta edukia, hizkuntza eta zuzenbidea barru-barrutik loturik baitaude, beste inon baino gehiago, testugintza horretan, esanahi zein esamoldearen bidez. Elebakartasunean ez eze, elebitasunean ere, aurrekoa guztiz argia,

horren ezaugarriak bereizgarrienak baitira, jurilinguistikarentzat behinik behin, kultura juridikoen arteko zubigintza, eta ziurtasun juridikoaren eta testuen arteko baliokidetzak artez moldatzea.

Testuan zehar hala gertatzen bada, zer esan hitzen eta terminoen artekotatasunaz? Sarri-sarri agertzen da oztopo hori, sistema juridiko edo hizkuntza baten baliokidea ez baitago beste sistema edo hizkuntzaren baitan. Hartara, jurilinguistikak bide berria proposatzen du, terminologiarena aintzat hartu eta metodologia horren bitartez zuzenbidea lantzen duena, sistema eta hizkuntza batetik bestera joan ahal izateko.

Esanak esan, arras garatua da egun jurilinguistikaren metodologia eta praktika, eta zalantzarik gabekoak dira arlo berri honek eskaintzen dituen baliabideak, juristarentzat zein bestelako eragileentzat (itzultzailea, terminologoa, teknikaria...).

Horren helburuak, edonola ere, zabal barreiatu dira gizartean, eta, egun, jurilinguistikaren emaitza agerikoak dira, esaterako, testu juridikoetan, horien idazketa, zuzenketa, itzultze-lana eta gainerakoen bideak ondu, zorroztu eta hobetu direla. Aldi berean ere, adituen arteko harremanak sendotu dira, erkide diren puntuetatik hainbaten gaineko gorabeherak eztabaidatzeko eta argitzeko. Hitz batez esateko, jurilinguistika praktikan eta jardunean aurrera doan neurrian, teorian ere, arestian aipatu bezalaxe, azterketa corpus ganorazko baten ehotze- eta bilbatze-lanean dabil aspalditik.

Esanaken erakusle, igarri-igarrian, terminologia, lexikologia eta lexikografia elebakar eta elebidunak dira. Batetik, nazioarteko erakundeak (Nazio Batuak edo Europar Batasuna), eta, bestetik, estatu elebidun ofizialak, bi-biok eragile nagusi izan dira halakoetan, arlorik beharrenak hortxe izan baitituzte horiek, testu ofizialak hizkuntza desberdinetan prestatu behar izan dituztenetan.

Unibertsitateak eta eite bereko zentroak ere antzeko bidetik joan dira, eta jurilinguistikaren barruan sakondu, diziplina berri

horren adituak ugaldtu nahian. Sona handiko zentroak ere badira tartean, batik bat Canadian (esaterako, *Centre de traduction et terminologie juridiques*, Moncton Unibertsitatean).

Labur-zurrean esateko, ikusmolde berria, zuzenbidea, hizkuntzalaritza eta kultura juridikoa aintzat hartu eta irtenbide zehatzagoak proposatzen dituen, hizkuntzen eta sistema juridikoen arteko komunikazioa erraztu nahian. Horrek ekarriko du, XXI. mendearen hasieran, kontzeptualizazio berria, euskaraz ere baliagarri dena, euskararen ofizialtasuna garatzeko abagune eta tenorean.

3.- EUSKARAREN JURILINGUISTIKA: USTEZKO HAMARTEGIA

Zein da, beraz, jurilinguistika izen berri horren pean egon daitekeen errealitatea, euskararen kasuan? Galdera halakoxea bada, erantzun-susmoa ere berehala dator.

Izatez, euskararen esparruan ezagunak dira egungo ofizialtasun mugatua zein historian zeharreko eskasiak. Are ezagunagoa, egunotan euskarak aurrera daraman zeregina, barne osaeran zein kanpoko erabileran erremu urriko hizkuntza izatetik hizkuntza normalizatu batera igarotzeko.

Ez da, halafede, egiteko erraza, dena delako hori. Ofizialtasunak, zernahi gisaz, baditu bere eskakizunak, eta horien artean daude, zabal eta zinez, administrazio publikoaren eta herritarren arteko harremanak bideratzeko hizkuntza izatea. Bestela esanda, gizarte-harremanak arautzen dituen zuzenbidearen esatari eta eramaile izatea. *Ius semper loquitur* esan ohi da, betidanik zuzenbidearen munduan hitzak duen saihetsezina azpimarratu nahian. Ez bide da halakoa aldatu, ezpada gehitu eta zabaldu, hitzaren euskarri berriak —informatikoak barne— erruz eta erraz sartu baitira zuzenbidearen esparruan. Eta hori hala bada, horren ondorengoa ere, aparte ez, bide beretik datorkiokeelako hori euskarari. Horrenbestez, ukaezina da euskarazko hitzak izan behar duela antolakuntza juridikoaren adierazle.

Baldintzak, haatik, ez nolanhikoak, euskararen kasuan. Esanak diren bi horiek (halakoetan historia urria eta lurraldez mugatutako ofizialtasuna) zokondoratu gabe, joan dadin oraingoko begirada bestera, hots, euskarak mundu juridikoan izan dezakeen sarrerara.

Lehendabiziko begirada azkarrean edonork ohar dezake euskararen jurilinguistikak eginkizun dituen gaien katalogoa. Berehala ikusiko du, bestalde, katalogo horretan gauza asko egiteko daudela, eta egileak ere, zenbait arlotan, falta direla. Diagnostikoak aspalditik egin dira, eta horretan luzatzea ez du merezi.

Bai, ordea, katalogo horren premiaz jardutea, nazioarteko ikuspegia oinarri hartuta. Hortaz, hona hemen ustezko hamarrekoa, orain arte idatzitakoa laburbildu nahi duena,

1) Euskararen jurilinguistikak kontuan hartu behar du euskarak gizartearen duen erabilera ofizialaren maila, erabilera hori hedatzeko eta zabaltzeko. Hain justu ere, esparru ofiziala erabat lagungarri gerta daiteke, gizarte-erabilera sendo batekin, euskararen berreskuratze-ahaleginetan.

2) Euskararen jurilinguistikak kontuan hartu behar du euskararen ofizialtasun mugatua, lurraldez zein estatusaz, antolamentu juridiko osoaren sustraiak ez baititu bere baitan (hainbat alor juridikoren gaineko eskumena, esaterako).

3) Euskararen jurilinguistikak kontuan hartu behar du euskarak historian zehar izan duen erabilera juridiko urria. Horren eraginez, euskarazko testu juridiko eta administratiboak aurkitu, ikertu eta egungo adituen eskura jarri behar ditu euskararen jurilinguistikak, iraganeko eskarmentua oraingo ekimenaren zimentarria izan dadin.

4) Euskararen jurilinguistikak kontuan hartu behar du, kultura juridikoen ikuspegitik, Euskal Herriko lurraldeetan bizirik dauden foru-sistema zibil, fiskal eta administratiboak (Nafarroan

zein Euskal Autonomia Erkidegoan), eta autonomia-zuzenbide berriak. Bijuridismoaren eskema bete-betean ez badago ere, badira zantzu batzuk, euskararen kasua horretara eramaten dutenak. Agerikoagoa da hori foru-sistemetatik geratzen diren hondarretan, bestelakoan baino. Zernahi gisaz, bi kultura juridiko ere badira, euskararen hitz eta esamolde frankotan islatzen direnak.

5) Euskararen jurilinguistikak bere baitara bildu behar ditu aspalditik euskaraz diren hitz juridiko apurrak (lurraldez lurralde eta euskalkiz euskalki), eta horiek, ahal duen neurrian, erabili, berrezarpen lexikal eta semantikoa ere gauzatuz, betiere sistematikotasun eta koherentzia juridikoa hautsi gabe. Azken bi horiek, juridikotasunari dagokiona alboratzeke, geroago aipatuko dira, hizkuntzaren kalitatean eustazpiak baitira zuzenbidearen kasuan.

6) Euskararen jurilinguistikak hur-hurretik jarraitu behar ditu, ahalik eta modurik beteenean, euskararen normalizatze-bidean, euskara batuaren arauak eta gomendioak, euskararen osaeran *hizkera erkidea-hizkera berezituak* bikotea eratzean desbideraketak gerta ez daitezten eremu juridikoan.

7) Euskararen jurilinguistikak jakin behar du bere corpusa atontzen, gogoeta eta asmo teorikoek argitu ditzaten eginbehar praktikoak. Teoria horren formulazioan, gertu-gertutik izan behar du euskararen hizkuntzalaritzan etengabe ontzen ari diren ikerketak, terminologia eta hiztegi-gintza ere bazterretan utzi gabe.

8) Euskararen jurilinguistikak bere barrura bildu behar ditu izuera desberdineko erakunde eta elkarteak (unibertsitateak, IVAP, UZEI, EIZIE, Legebiltzarreko zein Batzar Nagusietako itzultzaileak, Iparraldekoak), beraien artean komunikazio-loturak sortuz. Berebat, irakaskuntza-sisteman bere presentzia bermatu behar du, batez ere jatorri desberdineko adituen (jurista, itzultzaile, teknikari, hizkuntzalari...) formazio-prozesuan.

9) Euskararen jurilinguistikak betebehar praktikoak ditu, besteak beste, terminologia eta, diskurtso juridikoaren azterketa

eta pragmatika, euskara juridikoak hasiera-hasieratik izan dezan, ezaugarri nagusi gisa, kalitatea eta egokiera, inguruabar komunikatiboetan ondo sustraituta.

10) Hitz batez esateko, erro-erroan dauden errealitateak aintzat hartu eta benazko elebitasun juridiko batean asmoa jarri, horixe baita, azkenean, helburu eta xede nagusia. Elebitasun horren esatari, euskara bera eta horren aldaera, euskara juridikoaren teknolekto edo hizkera berezitua, erregistro desberdinetan gorpuztua (idatzizkoa zein ahozkoa; legegintza, administrazio, auzitegietako eta doktrinaren hizkera motak ere barne).

Agian, euskararen jurilinguistikaren egitekorik agerikoena izan daiteke, ororen gainetik, bere premiaz jabetzea, bere nortasunaren jakitun izatea, euskara juridikoa eratzen ari den honetan.

Urte laburrak ditu, oraingoz, euskararen teknolekto juridikoak. Itzulpena ere bidelagun nagusia izan du orain arte. Bada garaia, halako autonomia modukoa, halako beregaintasuna eskura dezan. Jurilinguistika hitza da horretarako gakoa, diziplinen artekoa bertakotu eta abian jarri duena. Horren metodologia eta aurkikuntzak zalantzorik gabe, euskararentzat ere onuragarri eta erabilgarri dira, euskarak esparru ofizialean aurrera egin behar badu behintzat.

4.- BIBLIOGRAFIA

Hurrengo zerrenda ez da, inondik ere, oro hartzailea, erakuslea baino. Artikuluaz denaz bezainbatean, helmuga jakinekoa da, irakurle ohartuaren helmenean jarri nahi duelako oinarrizko funts bibliografikoa. Berorren bitartez, azken bolada honetan gailendu diren titulu batzuk azaltzen dira, betiere egilearen iritzia galbahe nagusia dela. Nolanahi ere, ugari eta zabalak dira gaiaren inguruko argitalpenak, eta horrelakoak, maiz-sarri, aipatuak dira titulu hauen orrialdeetan. Horietara joan daiteke irakurle jakinguratsua, jakin-mina asetzeko asmoarekin badabil.

ASKOREN ARTEAN (2001): *Eleaniztasuna eta teknika legegilea / Plurilingüismo y técnica legislativa*. Eusko Legebiltzarra / Euskal Gaiien Institutua, Deustuko Unibertsitatea, Gasteiz.

BARAMBONES ZUBIRIA, J. eta GONZÁLEZ ATXA, O. (1994): *Euskarazko zuzenbidea: printzipio orokorrak eta orain arteko ibilbidea itzultzailearen ikuspegitik*. SENEZ 15. EIZIE, Zarautz. 123. orrialdetik 160.erakoak.

CORTÉS RODRIGUEZ, L. eta CAMACHO ADARVE, M.ª MATILDE (2003): *¿Qué es el análisis del discurso?* Octaedro-EUB, Bartzelona.

CIRCUIT (2000): *La langue de thémis*. Orden des traducteurs et interprètes agréés du Québec, 68. zk. Montreal.

GALANES SANTOS, I. (2000): *Unha achega á avaliación das variedades especializadas das linguas minorizadas. A calidades do galego xurídico*. LINGUA E DEREITO 1. Servicio de Publicacións da Universidade de Vigo, Vigo. 17. orrialdetik 50.erakoak.

GARCÍA MARCOS, F.J. (2005): *La divinidad políglota*. Octaedro, Bartzelona.

GÉMAR, J.-C. (1995): *Traduire ou l'art d'interpréter. Fonctions, statut et esthétique de la traduction. Tome 1: Principes*. Presses de l'Université du Québec, Quebec.

GÉMAR, J.-C. (1995): *Traduire ou l'art d'interpréter. Langue, droit et société: éléments de jurilinguistique. Tome 2: Application*. Presses de l'Université du Québec, Quebec.

GÉMAR, J.-C. (1997): "Traduire le langage du droit en contexte bilingue et bijuridique. Le Canada: un cas d'espèce". In *La lingua del diritto. Difficoltà traduttive. Applicazioni didattiche*. CISU, Erroma. 73. orrialdetik 87.erakoak.

GÉMAR, J.-C. (2003): "Langage du droit, dictionnaire bilingue et jurilinguistique. Le cas du *Dictionnaire de droit privé. Private law dictionary* du Québec: traduire ou exprimer le droit?". In *Les écarts culturels dans les dictionnaires bilingues*. Honoré Champion, Paris. 173. orrialdetik 189.erakoak.

GÉMAR, J.-C. (zuz.) (1982): *Langage du droit et traduction. Essais de jurilinguistique*. Collection langues de spécialité. Linguatex, Quebec.

GÉMAR, J.-C., KASIRER, N. (zuz.) (2005): *Jurilinguistique/ Jurislinguistics*. Bruylant-Les éditions thémis, Bruselas-Montreal.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (1999): *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català*. Criteris Lingüístics 4, Bartzelona.

HAEE-IVAP (1989): *Administrazioko hizkera eta terminologiaz jardunaldiak*. Oñati.

HÉROGUEL, A. (2000): *Problèmes de traductions dans les droits civils français et néerlandais*. Collection Logiques Juridiques. L'Harmattan, Paris.

JAYME, E. (arg.) (2000): *Langue et droit*. XV Congrès international de droit comparé. Bruylant, Bruxelles.

LAMBERTERIE, I. eta BREILLAT, D. (zuz.) (1997): *Le français langue du droit*. 36. liburukia. Presses universitaires de France, Paris.

LOBERA, A. eta URRUTIA, A. (zuz.) / (1997): *Euskara, zuzenbidearen hizkera*. Deustuko Unibertsitatea, Bilbo, 2. argitaraldia.

MACQUEEN, H. L., VAQUER, A. eta ESPIAU ESPIAU, S. (arg.) (2003): *Regional private laws and codification in Europe*. Cambridge University Press, Cambridge.

MAYER, F. (arg.) (2001): *Language for special purposes: Perspectives for the new millennium. Vol 1: Linguistics and cognitive aspects, knowledge representation and computational linguistics, terminology, lexicography and didactics*. Gunter Narr Verlag Tübingen, Tübingen.

MAYER, F. (arg.) (2001): *Language for special purposes: Perspectives for the new millennium. Vol 2: LSP in academic discourse and in the fields of law, business and medicine*. Gunter Narr Verlag Tübingen, Tübingen.

MAYORAL ASENSIO, R. (2004): "Lenguajes de especialidad y traducción especializada. La traducción jurídica". In *Manual de documentación y terminología para la traducción especializada* (GONZALO GARCÍA, C. eta GARCÍA YEBRA, V.). Arco Libros, Madril. 49. orrialdetik 71.erakoak.

META (1979): *La traduction juridique (numéro espécial)*. Journal des traducteurs, Montreal.

MORRIS, M (arg.) (1995): *Translation and the law*. American translators association. Scholarly monograph series. Volume VIII. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam.

PADILLA GÁLVEZ eta GAFFAL, M. (koord.) (2003): *Lengua de especialidad: economía europea y derecho europeo*. Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, Cuenca.

PAYRATÓ, LL. (1998): *De profesión, lingüista*. Ariel Practicum, Bartzelona

SACCO R. eta CASTELLANI, L. (zuz.) (1999): *Les multiples langues du droit européen uniforme*. L'Harmattan Italia, Isaidat, Torino.

SACCO R. (zuz.) (2002): *L'interprétation des textes juridiques rédigés dans plus d'une langue*. L'Harmattan Italia, Isaidat, Torino.

SARCEVIC, S. (1997): *New Approach to Legal Translation*. Kluwer Law International, Haga.

SENEZ (1997). 19. zenbakia. EIZIE, Zarautz.

UNIVERSITÉ DE MONCTON (ÉCOLE DE DROIT) (1995): *Français juridique et science du droit*. Bruylant, Bruxelles.

UNIVERSITE DE PERPIGNAN. FACULTE DE DROIT (2000): *Droit et langues étrangers: concepts, problèmes d'application, perspectives*. Collection Études. Presses Universitaires de Perpignan.

URRUTIA BADIOLA, A. (1998): *Euskarazko hizkera juridikoaren ezbaian*. BERBA 27. UZEI, Donostia.

URRUTIA BADIOLA, A. (1998): *Legearen zirrikituetatik barrena: ahozkotik idatzizkora*. EUSKERA 43 (separata). Euskaltzaindia, Bilbo.

VILLASANTE, L. (1988): *Euskararen auziaz*. Eleizalde Bilduma 9. Lizarra. 197. orrialdetik 208.erakoak.

Andres Urrutia